

MAGYARSAÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre — — — — 3.—	Negyedévre — — — — 3.60
Félévre — — — — 6.—	Félévre — — — — 7.—
Egész évre — — — — 12.—	Egész évre — — — — 14.—

Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Telefon száma 54—67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.
Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Körber ur céljai.

Budapest, november 20.

Dr. Körber Ernő osztrák miniszterelnök, vagy amint gróf Tisza István nevezte, az «előkelő idegen», egy esztendő alatt most már harmadszor kotnyeleskedett bele a magyar állam belső ügyeibe. Ezt a beavatkozást eltűrte Széll Kálmán és megbukott. Nem merete visszaverni gróf Khuen-Héderváry Károly s az ő sorsa is bukás lett. Most azután gróf Tisza István elővette a kutyakorbácsot s a betolakodó idegen orvadászt a magyar nemzet osztatlan helyeslése mellett kikorbácsolta a magyar államiség jogterületéről. Ebben a tekintetben gróf Tisza István férfiasan járt el, de hogy Körber urat további orvadászati szenvedélyének gyakorlásától most már végleg elriasztotta, azt nem hihetjük. Nem, mert Körber ur csak egyik tagja annak az osztrák orvadász-társaságnak, melynek nagy politikai céljai vannak s ezek között nem a legutolsó, Magyarország széttagolása és Ausztriába való bekebelezése. Minden jel arra mutat, hogy allattomos kezek odaát, túl a Lajthán hurkot fonogatnak a független, önálló magyar államiség megfojtására.

Ha visszatekintünk nemzetünk viharos múltjába, a Habsburg-uralom háromszázötven éves történetébe, láthatjuk, hogy nem új dolog az, amit most Körberék cselekednek. Az előkelő idegenek a Kolonicsok, Metternichok, Kaunitzok és Haynauok máskor is dilettánskodtak már a magyar államiség területén néha akasztóféval és hóhérbárdal is. A nemzetnek még most is véreznek azok a sebei, melyeket ezek a betolakodók ütöttek rajta. Gróf Tisza István nagyon jól tudja, hogy Körber kirándulásai is a magyar területre, nem eredmény nélkül valók. Ezek a kirándulások akadályozzák meg azt is, hogy a magyar kormányelnök a magyar országgyűlésen kimagyarázhassa azt, hogy az 1867: XII. törvényeikk értelmében a nemzet törvényhozásának joga van kimondani, hogy a véderő magyar részében magyar legyen a vezényleti nyelv. Ezek a kirándulások voltak okai annak, hogy az egy éven túl terjedt szerencsétlen politikai válságból még most sem vagyunk képesek kibontakozni. Mert valahányszor a kibontakozásnak, a békének csak egy kis reménységára villant is fel, Körber ur rögtön kinyitotta locsogó száját és azt elotlogatta. A politikai veszedelem tüzet pedig olajjal táplálta. Ennek az osztrák idegennek tehát dilettánskodásaival eddig is sikerei vannak, bár célját még nem érte el s reméljük nem is fogja elérni soha.

Mi ez a cél? Főntebb már megmondottuk. Magyarországon a zavarokat olyan mérhetlenné tenni, hogy azokon az alkotmányos, rendes kormányzat hajója szirtokbe ütközve, elsüllyedjen és jöjjön helyette az abszolutizmus. Körber és

társai nagyon jól tuggják azt, hogy a magyarok le nem mondhatnak és le nem mondanak magyar nyelvük jogairól, mert ezzel öngyilkosságot követnének el. Épp azért azzal igyekezik a zavarokat növelni, hogy arcátlanul elébe áll minden a nyelvre vonatkozó, törvényen alapuló törekvéseinknek, hogy a kibontakozást lehetlenné tegye s ha lehet még forradalomba is kergesse ezt a nemzetet. Azt is nagyon jól tudja Körber ur, hogy I. Ferenc József királyunk megesküdött a magyar alkotmányra s ezt az esküt meg nem szegi soha. Ő tehát az abszolutizmus terére nem léphet, törvényeinket össze nem tapossa. Hogy Körber és szövetségese politikai célját mégis csak elérje, oda törekszik most, hogy elkedvetlenítse az uralkodót, lehetetlen helyzetek elé állítsa és így lemondását előmozdítsa. *Körber tehát, mikor Magyarország önálló államisége ellen tör, áruló terveket fűz agyában uralkodója, az ősz osztrák császár ellen is, akinek pedig hűséget esküdt.*

Gróf Tisza István dilettánsnak kicsinyelte le Körber ur tolokodásait. Tartunk attól, hogy ez a dilettáns le fogja gyűrni őt a bécsi Burg sima parkettjén. Félünk, hogy ő győz s akkor ha egyelőre nem rosszabbodik is a végtetékig a helyzet, marad minden, amint ma van. Hogy a magyaroké maradhat ugyan az ország, de a hatalom s ennek a nemzetnek vér- és pénzüldözata az osztrákoké.

A magyar törvényhozás most nemzeti jogainkért viaskodik, kockáztatva még az ország anyagi érdekeit is. De akik az ország élén állnak, azoknak mikor a politikai csaták tüzeiben vannak, azoknak másra is kell vigyázniok. Arra, hogy az ellenünk törő osztrák ravaszság le ne tétesse ősz királyunknak felkent fejéről Szent István koronáját. Mert ha ez bekövetkezik, akkor aggodó tekintetünk a jövőbe révedezve, a sötét fellegeken túl nem bírja felfedezni a magyar nemzeti érdekek csillagragyogását.

A válság.

Budapest, november 20.

A képviselőházban folydogál tovább az obstrukció. A szabadelvű pártan egyik nap reménykednek, hogy no most már kifogy a harcolókból a szó, a másik nap azután a reménykedést megint csak lerontja a valóság. Pedig ha valami, úgy gróf Tisza Istvánnak Körber beszédére tett tegnapielőtti férfias nyilatkozata, kellett, hogy részben javára nyomja a politika himbálódzó mérlegét. És nem is mondjuk, hogy ez nem történt meg némi tekintetben, de akik eddig is legelkeseredettebben harcoltak a magyar kommandóért, azok hangsúlyozzák most is, hogy a harc viharágyuit nem szerelik le csak azért, mert gróf Tisza István miniszterelnök megtette Körberrel szemben azt a kötelességét, melyet minden magyar miniszterelnöktől pártkülönbőség nélkül elvárhat a nemzet egyeteme.

Természetesen gróf Tisza István miniszter-

elnök nevezetes nyilatkozata képezte ma is, tegnap is a legfőbb politikai diskusszió tárgyát, kivált azután, hogy gróf Tisza tegnap meglátogatta Körber osztrák kollégáját, aki szintén sietett visszaadni a vizitet. Hogy mit beszélt a két kormányelnök zárt ajtók mögött, az talán csak ezután derül ki, a magyar és osztrák körökben azonban azt hiszik, hogy nem nézhettek egymást valami tulságos kellemetességgel. Ezt sejtetik velünk különben a bécsi lapoknak ma hozzánk érkezett tudósításai is.

Az egész bécsi sajtó — kevés kivétellel — egyébként ma is szinte versenyivöltéstől harsog gróf Tisza miniszterelnök nyilatkozata, személye és egyben a magyar nemzet ellen. Ezek a jámbor osztrák újságok eddig egészen természetesen dolognak tartották, hogy Magyarország dolgát a bécsi Reichsrathban tárgyalják. Most azután, hogy megégette Körber száját az a kása, amit nekünk akart főzni, hát sivalkodnak, mint a gyermek, akit a szomszéd tilos kertjében megcsiptek. És míg Bécsben így hangzik a politikai koncert, addig *Magyarországon minden pártkeretet letörve kialakult az a közvélemény, hogy gróf Tisza István miniszterelnöknek ebben a harcban elbuknia, letörnne nem szabad.* Ezt hirdették mi tegnap s ezt hirdeti ma már az a sajtó is, amely eddig a legkimélettebbül támadta gróf Tisza István kormányzatát. Ebben a véleményben van nem csak a szabadelvű párt, hanem a magyar parlamentnek összes ellenzéke.

Rátérve most már a parlamenti helyzetre, azt röviden így jellemezhetjük: Folyik az obstrukció. A függetlenségi párt harcias és békés elemei a legelénkebben összekulönböztek, a kormánypárt pedig várja, hogy gróf Tisza István, valami meglepetéssel, mint Neptun, vagy lecsillapítja a zivatartokat, vagy mint Eolus, fölkelti a kormánypárti szenvedelmeket, hogy az söpörje el az obstrukciót.

A válságra vonatkozó egyéb értesüléseink a következők:

Tisza és Körber.

Gróf Tisza István magyar miniszterelnök tegnap meglátogatta dr. Körber osztrák miniszterelnököt. Ezt a látogatást osztrák körökben annál nagyobb érdeklődéssel várták, mert épp egy órával Tisza látogatása előtt a német pártok végrehajtóbizottságának négyes bizottsága tiszteltett Körbernél, mely alkalommal Körber Tisza kijelentéseiről nem a leghízelgőbb módon nyilatkozott. A két miniszterelnök beszélgetése egy fél óra hosszáig tartott. Csak természetesen, hogy a két miniszterelnök a felvetődött kérdésre nézve, amelynél kényesebb a legutóbbi évtizedekben nem merült fel, a legmélyebb hallgatásba burkolózik. A «M. T. Irodá»-nak jelentik: Gróf Tisza István miniszterelnök a tegnapi nap folyamán látogatást tett Körber osztrák miniszterelnöknél. Dr. Körber a látogatást azonnal viszonzta.

A közös költségvetés.

Bécsből jelentik a félhivatalos Magyar Táv-irati Irodának: A külügyminiszteriumban gróf Goluchowski külügyminiszter elnöklésével tegnap — mint már mi is előre jeleztük — közös miniszteri konferencia volt, amelyen részt vett a két miniszterelnök, gróf Tisza István és dr. Körber, Pitreich közös hadügyminiszter, báró

Burián közös pénzügyminiszter, a közös hadügyminiszterium haditengerészeti osztályának vezetője, báró Spaun tengerész, Lukács László magyar és Böhm-Bawerk osztrák pénzügyminiszter. A konferencián, amely délután kettőtől hatig tartott, teljesen befejezték az 1904-dik évre szóló közös költségvetésre vonatkozó tárgyalást. Csak néhány lényegtelen részletkérdés maradt függőben, melyeket a holnap tartandó konferencián a közös hadügyminiszter, a közös hadügyminiszterium haditengerészeti osztályának vezetője és a két pénzügyminiszter fognak elintézni. Ami a közös hadügyi költségvetést illeti, ennek nagysága lényegesen nem változik, miután az összes organizatórius intézkedéseket csak a védőerőtörvény revíziója után fogják végrehajtani. Eszerint tehát 1904-re csak a rendes költségvetésről állítják be a költségvetésbe. A tábori ágyuk 40 millió költségét, mely összeget a múlt évi delegációban jelezték az 1904-ik évre nézve, 15 millió koronára szállítják le, miután a jövő évben az előállítási munkálatokat csak a redukált összeg keretében akarják elvégezni. Tisza István gróf miniszterelnök az éjjeli vonattal visszautazott Budapestre. Lukács László pénzügyminiszter Papp Elek miniszteri tanácsossal és Seidl miniszteri titkárral valószínűleg csak szombaton tér vissza Budapestre.

Gróf Tisza beszéde és az osztrákok.

Körber osztrák kormányelnök Magyarország elleni támadása nem volt képes maga mellé csoportosítani az osztrák parlamenti pártokat. A csehek, akik már korábban Körber ellen fordultak, azt vallják, hogy őt Tiszával szemben sem támogatják. Ha a nevükben Herold fel is szólal, Körbert nem fogja támogatni, mert a csehek azt látják, hogy Körber nem tudta a magyar követelések megtagadása tekintetében a befolyását sikerrel érvényesíteni.

A szláv szövetség tegnap elhatározta, hogy állást foglal a Reichsrath holnapi ülésén Tisza nyilatkozatával szemben, de ellenzéki alapon.

A lengyel klub tegnap este hosszú vita után elhatározta, hogy nem írja alá a német pártok interpellációját és nem csatlakozik a németek akciójához gróf Tisza István beszédével szemben, mert nincsen hivatalos tudomása arról, hogy mit végzett a két miniszterelnök a tegnapi találkozás alkalmával.

Az összes bécsi lapok ma is vezércikkben foglalkoznak gróf Tisza István beszédével.

Körber válasza Tiszának.

— Az osztrák képviselőház ülése. —

Az osztrák képviselőház mai ülésén dr. Körber miniszterelnök a Lueger és társai által hozzá intézett interpelláció következtében válaszolt gróf Tisza István magyar miniszterelnök tegnapelőtti kijelentésére. A válaszból megtudjuk először azt, hogy dr. Körber ur szörnyen dühös. Hogy ismét fentartja mindazt, amit előzőleg mondott. Hogy Körber ur árulkodik és bátorságot vesz magának a magyar nyelvet a két-tős monarchiában idegen nyelvnek minősíteni. És Körber urat mindennek dacára, az a keserűség is érte az osztrák Reichsrathban, hogy nemcsak éljeneztek, hanem ki is fütyölték. Az osztrák kormányelnök újabb kirohanására reméljük már holnap megkapja a magyar képviselőházból a választ. Olyan választ, aminőt az idegen területen kalandozó politikai orvvadászok megérdemelnék.

Bécsből táviratozzák lapunknak: Az osztrák képviselőház mai ülésén dr. Gross, dr. Barnreither, dr. Derschatta, dr. Kathrein és dr. Lueger interpellációt nyújtottak be a miniszterelnökhöz a magyar miniszterelnök e hó 18-án mondott beszédét illetőleg.

Körber dr. miniszterelnök ezen interpellációra feszült várakozás közt a következőket válaszolja:

Tisztelt Ház! Kötelességemnek tartom dr. Gross, dr. Baernreither, Derschatta, Kathrein,

Lueger képviselők és társaik interpellációjára azonnal válaszolni. Amidőn a t. Ház mult ülésében — mint azt az országgyűlés minden ülészaka kezdetén tenni szoktam — a belpolitikai helyzetet vázoltam, természetesen a monarchia legégetőbb sürgősségi ügyét, a katonai kérdést is érintenem kellett és ki kellett fejtenem nézetemet ennek törvényes alapjára vonatkozólag. Ezen kérdés elkerülésében a t. Ház nemcsak hiányosnak tartotta volna fejtegetéseimet, hanem prerogatíváinak komoly elhanyagolását láthatta volna abban.

Az osztrák kormány állásfoglalását indokolandó, hivatkoztam a kiegyezési törvénynek szó szerint való szövegére, melyek a monarchiának az idők folyamán, sajnos, sokszor elhomályosított alapjai és amelyekre adott alkalommal hivatkozni a két törvényhozás mindéggyikének, a két kormányának és mindkét állampolgárának minden egyes polgárának joga van. (Helyeslés.) Ezt tettem én a tisztességes interpretáló lelkiismeretességgel és ez alkalommal természetesen azon határozatokból indultam ki, melyekben a magyar törvény ő felsége e házban képviselt tartományairól szól és szorosban a hadsereg kérdésére szorítottak. A magyar királyi miniszterelnök ur beszédében mindenesetre hangsúlyozta a magyar országgyűlés azon jogát, hogy a kiegyezési törvényt, melynek ugyan tartósan érvényben kell lennie, formája azonban nem úgy, mint az időszerű vám- és kereskedelmi szövetségé, szerződészerű, a koronával egyetértőleg önállóan módosíthatja.

Azonban neki is meg kellett engedni, hogy az ilyen módosításnak gyakorlati érvénye nincs addig, amíg azt törvényes uton Ausztriában is el nem határozzák. (Helyeslés.) Tehát, legalább az utolsó napokban, amidőn a magyar országgyűlési események iránt kötelességszerűen érdeklődöm kellett, alkalmam volt az iránt érdeklődöm, mit neveznek a magyar királyságban alkotmánynak és közjognak, ha arról már előbb nem volt némi tudomásom. (Helyeslés és derűtlenség.) Sem én, sem más osztrák nem elég nagy sovínizta, hogy ily nagy horderű ügyben, mint amilyen most a katonai kérdés, egy formulával megelégednénk. Én csak a dolog lényegéhez tarthatom magamat (Helyeslés), mely abban áll, hogy a kiegyezési törvények tartalma mindkét részre addig kötelező marad, míg azt mindkét rész törvényes uton meg nem változtatja. (Élénk tetszés, tapsolás, zaj. Zajos rendrekiáltások.)

Körber miniszterelnök: Ezen megingathatalan — talán meglehetősen polgárinak tetsző (Tetszés és taps.) — de a valóságban gyökerező meggyőződésemhez ragaszkodom és utalok arra, hogy a magyar királyi kormány feje, egy önálló államterület miniszterelnöke, úgy mint én, akkor, amidőn teoriáját felállította, az osztrák-magyar kiegyezési törvényre hivatkozott és kellett, hogy hivatkozzék, (Tetszés.) mert ez a legyőzhetetlen akadály, mely a monarchia fennállására útjában áll minden egyoldalú törekvésnek.

Való az, hogy a monarchia érdekében gyakran fájdalommal engedtünk Magyarországnak a végső határig. (Kiáltások. Tulsokat engedtünk! Menjén Magyarországra! Komizság! Cseh radikálisok kiabálnak: Elnök Choc képviselőt rendentastija. Állandó zaj.)

Körber miniszterelnök: Folytatni fogom beszédemet, ha lehetséges. A monarchia érdekében engedtünk Magyarországnak a végső határig, de azt a jogunkat, hogy jogunkat megmagyarázzuk és bebizonyítsuk, nem hagyjuk elvitatni s egyáltalán sohasem fogjuk az osztrák jogot kiszolgáltatni és épp oly kevésbé, mint ahogy jogunkhoz hozzányulni nem szabad, épp úgy nem hagyjuk e helyeket becsülni, (Élénk tetszés.) mert ezeket az állam nevében bízták ránk és azokat védenünk kell, mint katonának zászlaja becsületét. (Élénk helyeslés.) Ha, amitől isten mentse, az idegen szó e monarchián belül valaha érvényesülne, (Nagyon jó!) emlékeztetnünk kell arra, hogy a magyar királyi miniszterelnök ur volt az

első, aki kimondotta. (Zajos tetszés, taps. A miniszterelnököt számosan üdvözlik. Bravó Körber! kiáltások. Közbeszólások a cseh radikálisok részéről. Fressl tütyül. Általános nagy mozgás.)

Beérkezett Stransky és képviselőtársainak a miniszterelnökhöz érkezett interpellációja.

Dr. Stransky azt kérdezi az elnöktől, hajlandó-e feszülteni a miniszterelnököt, valamint a német pártokéra, úgy az ő interpellációjára is válaszoljon. Elnök kijelenti, hogy közölni fogja a kérdés tartalmát a miniszterelnökkel.

Herold képviselő szerint a Bécs és Budapest között folyó harc azt jelenti, hogy a viszonyok tartatlanok. 1867-ben Ausztriában olyasmit teremtettek, minek nincsen tartóssága és nem állhatja meg eredménytelenség az önálló magyar állammal való küzdelem. Ezután szóló a magyar és osztrák közjogról szól.

Az ülést folytatják.

Bécsből jelenti tudósítónk: Körber beszédéről megoszlanak a vélemények képviselői körökben. A legegységesebb a hangulat a szövetséget nemet pártok táborában, amely nagyjában meg van elégedve a felelettel, de a német pártok közt is vannak pártárványlatok, amelyek erőteljesebb választ vártak s azt hangoztatják, hogy a konfliktusban Körber maradt alul.

Az esti lapok egyelőre csak közlik a miniszterelnök beszédét, de nem kommentálják azt.

A néppárt értekezlete.

Az országgyűlési néppárt tegnap este 6 órakor értekezletet tartott. Az értekezletet Zichy János gróf elnök vezette, tárgyát pedig az ujoncjavaslatok képezték.

Rövid tanácskozás után a párt ebben a határozatban állapodott meg:

— A párt az ujoncjavaslatokat nem fogadja el, mert a kormány költségvetési felbatalmazással nem rendelkezik. A párt ebből az okból szükségessé látja előbb az indemnitás letárgyalását, hogy a kormány mindenképp a törvényesség alapján állhasson.

A párt álláspontját Rakovszky István fejti ki a képviselőház szombati ülésén.

Rakovszky István a szombati ülésen interpellációt is intéz a kereskedelmi miniszterhez a villamos kocsik állóhelyeinek megszüntetése tárgyában.

Bánffy pártja.

Az új párt előkészítő bizottsága — mint Kolozsvárról jelentik — november huszonkettedikére hívta össze a párt szervezkedő közgyűlését, amelyen az új párt vezére, báró Bánffy Dezső is megjelenik és kifejti programját. Az előkészítő bizottság felhívást bocsátott ki Kolozsvár választópolgárságához címezve, ismertetvén az alakulandó párt programját.

Képviselőválasztás a Józsefvárosban.

Berzeviczy Albertet a királyi vallás- és közoktatási miniszterre nevezvén ki, lemondott a főváros VIII. kerületében viselt mandátumáról. A kerület választói újból képviselőjükké jelölték, míg a függetlenségi párti polgárok az ellenzék egyik régi vezérével, Lakatos Miklóst állították jelöltjüknek. A központi választmány a választást a mai napra rendelte el s választási elnökül dr. Verédy Károly kir. tanfelügyelőt nevezte ki s a választás helyéül a Röck Szilárd-utcai elemi iskola helyiségeit, illetve tornatermet jelölték ki.

Berzeviczy Albert dr. pártja reggel 7 óra után a Baross-kávéházban gyülekezett, míg Lakatos Miklós választói a Commerce kávéházban gyűltek össze. A Berzeviczy-párt tagjai mintegy háromszázan voltak együtt, amikor fél nyolc órakor nemzeti lobogók alatt és cigányzenekisérettel elindultak a választási helyiség felé.

A választási helyiség előtt Saly Károly rendőrtanácsos, Schmidt Ede és Vidos Elek rendőrfelügyelők és Módos Gyula segédfogalmazó vezetésével ötven rendőr ügyelt a rendre. A Berzeviczy-párt valamivel 8 óra előtt érkezett az iskolaépület elé, míg Lakatos választói fél 9 óra tájban jöttek meg a Népszínház-utca felől. Az iskola előtt palánkot emeltek, hogy a választókat elkülönítsék. Pontban 8 órakor Verédy Károly dr. választási elnök lelkes eljenzés közepette állott fel a palánk előtt álló dobogóra és kijelentette, hogy a kerület polgárai két jelöltet ajánlottak: Berzeviczy Albert drt és Lakatos Miklóst s mind a kétőnek ajánlása megfelel a törvényes kívánalmaknak.

Az elnök kijelentette, hogy egy óra múlva megkezdik a szavazást. Az elnök a választási teremben felolvasta a két ajánlást. Ezután felolvasta a két szavazatszedő küldöttség tagjainak névsorát. Miután újabb jelöltet nem állítottak, az elnök kilenc órákor újból kihirdette, hogy a szavazást azonnal megkezdik. A szavazást a Berzeviczy-párt kezdte meg s az első szavazó dr. Kovách Gyula udvari tanácsos, egyetemi tanár volt, aki Berzeviczyre szavazott. Lakatosra Szurmák Dezső szavazott először. Fél tizenegy órákor a szavazatok száma volt:

Berzeviczyre	408,
Lakatosra	82.

11 órákor:

Berzeviczyre	488,
Lakatosra	111.

A választás eredménye délután öt óráig a következő volt:

Berzeviczyre esett	1350,
Lakatos Miklósrá	463

szavazat. A pártok most már egyenlő arányban vannak fel. Berzeviczyt valószínűleg ezer szótöbbséggel választják meg.

Erdekes, hogy Csepregy János, aki a legutóbbi választásnál Berzeviczy ellenjelöltje volt, déltáján megjelent a választás helyiségében s leadta szavazatát — Berzeviczy Albertre.

Budapest, november 20.

A képviselőház holnap, november 21-én, szombaton délelőtt 10 órákor ülést tart, melynek napirendjére az ujoncjavaslatok feletti vita folytatása van kitűzve, amelyhez Rakovszky István és Kóssy József vannak feliratkozva. Napirend előtt gróf Tisza István miniszterelnök fog újból a Körber-ügygel foglalkozni, az ülés végén pedig az interpellációkra kerül a sor.

Gróf Khuen-Héderváry közös pénzügyminiszter. Mint a *Kel. Ért.*-nek Bécsből állítólag teljesen megbízható forrásból jelentik, báró Calice konstantinápolyi nagykövet még ez év végével nyugalmába vonul és helyét báró Burián István közös pénzügyminiszter fogja elfoglalni. Báró Burián, ki a monarchiát Szófiában és Athénben képviselte, egyik legalaposabb ismerője a Keletnek. Az így megüresedő közös pénzügyminiszteri tisztségére gróf Khuen-Héderváry volt miniszterelnök van kiszemelve.

Megnyugtató. Szóvá tettük azokat a nyugtalanító híreket, amelyek egyrészt a földművelésügyi miniszterium költségvetésének jelentékeny redukálásáról, másrészt arról szóltak, hogy a beruházási törvényjavaslat tervbe vett és különböző álló átdolgozása a mezőgazdasági célokra szánt összegek rovására fog megtörténni. Ami a földművelésügyi miniszterium költségvetését illeti, erről felszólalásunkra legelső forrásból megnyugtató felvilágosítást kaptunk. A beruházási törvényjavaslatot pedig egyelőre ugyan visszavonták, a változtatásokról kiszivárgott hírek azonban annál kevésbé érdemelnek figyelmet, mert e téren még semmiféle megállapodás nem történt. Legkevésbé igaz pedig az a hiresztelés, mintha az országos közgazdasági alapdotációjára beállított 15 milliót e célból máris elvonták volna. Minthogy Tallián Béla földművelésügyi miniszter teljesen a Darányi által vájt csapáson akar haladni, föltehető, hogy ő a mezőgazdaság érdekein ugyanazzal a féltő gondal és meleg szeretettel is fog örködni. Mikor felszólalásainak megnyugtató eredményét a fentebbiekben készséggel regisztráltuk volna, meg kell maradnunk amellelt a véleményünk mellett, hogy nyugtalanságra volt és van okunk még elég. Hieronymi kereskedelmi miniszter személyével a kalandos nagy koncepciók embere került az új kabinetbe. Az ő tervei talán fölsegíthetnék a nagyiparnak most pangó néhány ágát, talán hizelegnek néhány kiváló mérnök-kapacitás ambíciójának és hiúságának, talán busás hasznát juttatnának néhány nagyvállalkozónak, talán elismerést is erőszakolnának ki az ázsiai

származású barbár magyarok számára néhány szakfolyóiratban: de magát a nemzet nagy egyetemét ismét kizökkentenék az erőgyűjtés folyamatából s ezzel a haladás országútjáról. Ezekkel a kalandos tervekkel szemben mi mindig az időszerűtlen és egyoldalú célokat szolgáló erőfeszítésekben immár halálosan elgyengült nemzet facies hippocraticájára fogunk rámutatni.

Állami tisztviselők és a fizetésrendezés. Az állami tisztviselők *tordai köre* november 15-én gyűlést tartott *Tordán*. Elhatározták, hogy az országos egyesülettel egy országos kongresszus összehívását fogják kérni. Tiltakozik az ellen, hogy a fizetésrendezésről szóló javaslatot a napirendről levegyék.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, november 20.

A Bécsből visszaérkezett miniszterelnököt a képviselőház mai ülésén sokan körülvették, kérdésekkel faggatták, mit végzett *Körberrel*. De Tisza gróf nem árult el semmit abból, amit az osztrák miniszterelnökkel a személyes ügyükről tárgyalt. Beszélgetés közben azonban kijelentette a miniszterelnök, hogy a mai ülésen felszólal s már azt hitték, hogy újabb szenzációja lesz a Háznak, a miniszterelnök őszintén föltárja Körberrel folytatott beszélgetését. A miniszterelnök tényleg fölszóla, de csak annyit mondott, hogy Körberrel fontos közügyekről tárgyaltak.

A miniszterelnök különben személyes ügyben is beszélt ma, még pedig Zboray Miklós tegnapelőtti beszédjére reflektált. Zboray beszédjében fölemlítette az *iparbank* ügyét, amelylyel a miniszterelnök személye szoros összefüggésben van. A miniszterelnök Zborayval szemben kijelentette, hogy a banknál az országnak egy fillér vesztesége sem volt. A bank közgyűlésén tartott beszédjében részvényenkint nem 8. hanem 88 forint veszteségről beszélt s végül kijelentette, hogy egy hírlapíró megvesztegetéséről egy szót sem tudott előre s mikor megtudta, azt rögtön elítélte.

Mindez napirend előtt történt, melynek elmondásával rátérhettek a napirendre, a két katonai javaslat tárgyalására.

Az obstrukció Gabányi Miklóst vezényelte ki a mai napra s Gabányi meg is felelt derekasan, amennyiben az egész ülést — átolvasta, azokkal a feliratokkal, melyeket egyes kerületek intéztek a Házhhoz a katonai létszám felemelése ellen.

Az ülés így az unalmasság egy csöpp változata nélkül három órákor végződött.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Perczel Dezső.

Jegyzők: Teleki Sándor gróf, Hertelendy László és Endrey Gyula.

Elnök az ülést megnyitja, hitelesített a tegnapi ülés jegyzőkönyvét. Előterjeszti az irományokat.

Bejelentési vita.

Ugron Gábor: Kéri, hogy a Bernáth Béla által benyújtott a horitaladó leszállítására irányuló kérvény ne csak a kérvényi, de a pénzügyi bizottsághoz is utasítsassék. Kifogásolja, hogy az államtitkárok távozására is bejelentetik a Háznak.

Szederkényi Nándor: Ugron Gábor indítványát azzal bővíti ki, hogy a Bernáth által benyújtott kérvény még a közgazdasági bizottsághoz is utasítsassék. Kéri azonkívül, hogy a kérvényi bizottság előtt fekvő kérvények tárgyalását kezdje meg a Ház.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Kijelenti, hogy nem megy bele semmiféle más tárgyalásba, amíg az ország legsürgősebb ügyei elintézését nem nyertek. Mindaddig, amíg az ellenzék jegyzőkönyvi vitákkal tölti az időt, addig a most szőnyegen forgó javaslatok napirenden maradnak. (Helyeslés a jobboldalon.)

Kubik Béla: A házszabályok adta jogánál fogva kétségre vonja a Ház határozatképességét.

Elnök: Elrendeli a jelenlévők megolvasását. Majd ennek eredményeként konstatálja, hogy a Ház határozatképes. Felteszi tehát újból a kérdést. (A Ház nagy többsége Ugron és Szederkényi indítványának elvetésével elhatározza, hogy a horitaladóra vonatkozó kérvény egyszerűen a kérvényi bizottsághoz utasítsassék. Mielőtt a napirendre térne a Ház, a miniszterelnök kíván személyes kérdésben nyilatkozni.)

Az Iparbank ügye.

Tisza István gróf miniszterelnök: Hivatalosan távol lévén, nem volt személyesen jelen Zboray Miklós beszédje alatt, csak a lapokból értesült, hogy Zboray oly állításokat kockáztatott szóló személyét illetőleg, amelyeket szó nélkül nem hagyhat. Egészen tárgyalagos kíván lenni és így pusztán rektifikálni fogja azokat.

Zboraynak arra a kérdésére, hogy az államnak az Ipar- és Kereskedelmi Banknál elhelyezett pénze megtérült-e vagy biztosítva van-e, kijelenti, hogy az állam pénze csupán átmeneti hitel volt és azok visszafizetettek. Az államnak a pénze veszélyben nem lehetett, mert a bank egy hitelezőjének pénzével sem történt ez meg.

Végül Zboray kifogását illetőleg, hogy nem nyilatkozott arra vonatkozólag, hogy egy hírlapírónak a bank pénzbeli ajánlatot tett hallgatásáért, megjegyzi, hogy lehet, hogy ez hiba volt részéről, de bizony a nap minden óráját igénybe kellene vennie, ha minden a személyére vonatkozó kőszá hirt meg akarna cáfolni. Kijelenti azonban, hogy erről a részről semmit sem tudott és mikor hetekkel később értesült róla, helytelenítette azt a beugratást, amely egy ugratás folytán némelyek részéről megtörtént. (Helyeslés a jobboldalon.)

Az interpellációk ügye.

Lengyel Zoltán: Felolvassa a választ váró interpellációkat és kéri az elnököt, hogy a házszabályok által reá rótt köteletségénél fogva intézkedjék, hogy a válaszok az illető szakminiszterek részéről mielőbb megadassanak.

Elnök: Az intézkedés ez irányban már megtörtént az elnökség részéről. Következik napirend szerint:

az ujoncjavaslat.

Gabányi Miklós: Nem elég, hogy Tisza István miniszterelnök lett, de még az üléseket is meghosszabbították. Ennyi csapást az ország már nem igen tud elviselni. (Zajos derűtség.) Az ellenzék azonban nem fog lankadni küzdelmében, mert most már nemcsak az ellenzék, hanem az egész nemzet obstruál. Sőt még Amerika is ezen küzdelem élére áll, mert az ott élő honfitársaink közül másfél millió írásban is kijelentette, hogy ha kell, hát még fegyveres erővel is támogatják a nemzeti küzdelmet. Hogy pedig a nemzetnek igazán nem kell az osztrák katoná, sorra felolvassa a különféle kérvényeket, amelyek az ország különböző részeiről a Házhhoz érkeztek a katonai javaslatok ellen.

Elnök: Figyelmezteti szónokot, hogy jelenleg a rendes ujonclétszám van tárgyalás alatt és így a felemelt ujonclétszám elleni kérvények felolvasása nem engedhető meg. (Mozgás a baloldalon.)

Nessi Pál: Nem engedjük magunkat az elnöki székéből terrorizálni. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után

Elnök újra megnyitja az ülést. Az ellenzéken konstatálják, hogy nincsenek 40-en, tanácskozásképes számban. Elnök folyton csönget, mire beérkeznek 40-en, erre azután

Gabányi Miklós folytatja beszédjét. Szól a titkos szavazati jogról.

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy ez nem tartozik a tárgyhöz. (Zaj.)

Gabányi Miklós: Hivasson fel a király magához olyan államférfiakat tanácsadásra, akiknek gerincük van. Ajánlaná meghívni első sorban pártja elnökét, Kossuth Ferencet, Magyarország reménybeli miniszterelnökét. (Derűtség.) Másodsorban, hogy titkos tanácsos is legyen köztük, gróf Zichy Jenőt (Eljenzés.), azután Beöthy Akost (Eljenzés.) és végül Ugron Gábort és Polónyi Gézá, de ezt a ketőt csak együttesen. (Zajos derűtség.) Meg van győződve, hogy ezek a tanácsosok mást nem is ajánlhatnának, mint Wekerlét, Széllt vagy Apponyit miniszterelnöknek. Ezeknek szívesen leszerel az ellenzék azonnal, mert tudják, hogy ők csak a magyar vezényszó mellett vállalkoznának a kormányzásra. Nem fogadja el a javaslatot. (Zajos helyeslés a baloldalon a szónokot számosan üdvözlők.)

Lovász Márton: Kéri, hogy beszédét holnap mondhasa el.

Elnök: Megállapítja a holnapi ülés napirendjét és az ülést 3 órákor berekeszti.

TÁVIRATOK.

Az olasz király Londonban.

Windsor, nov. 20. Délután a kastélyban szükkörű dîner volt, melyen az olasz és angol királyi pár és a királyi család vettek részt. Ezután a feleségek résztvettek a színelőadáson. Az estét vacsora zárta be, amelyre kétszázán voltak hivatalosak.

Róma, nov. 20. Az olasz sajtó nem lelkesedik a királyi pár londoni látogatásáért és a Guild-Hallban váltott pohárköszöntéket is csak hogy éppen regisztrálja. A londoni látogatás iránt egész Olaszországban nem mutatkozik érdeklődés.

Spanyol diákok tüntetése.

Madrid, nov. 19. Az egyetemi tanulók ma a város több pontján tüntettek Villaverde miniszterelnök ellen és Salmeron republikánus vezér mellett. A jezsuita kollégium előtt is tüntettek. Verekedés volt és a rendőrség volt kénytelen a tüntetőket szétszórni. Több letartóztatás történt.

Arabok lázadása.

Konstantinápoly, nov. 20. A porta 10.000 főnyi katonaságot küldött a lázadó arabok leverésére.

Felkelés San-Domingóban.

Berlin, nov. 20. San-Domingóból táviratozzák a Berliner Tageblattnak, hogy a felkelők megtámadták a várost, de vereséget szenvedtek. A lázadók részén nagyon sokan estek el, míg a kormány csapatainak vesztesége jelentéktelen. A katonaság élleme elfogyott.

Előfizetési fölhívás!

December hó 1-ével új előfizetést nyitunk a *Magyarságra*, miért is kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végén lejár, hogy az előfizetés megújításáról mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjen.

Lakhelyüket változtató t. előfizetőinket pedig az új lakhely bejelentésére kérjük.

T. előfizetőinknek ezentúl is megküldjük vasárnaponként rendes heti szépirodalmi mellékletünket a

Magyar Családot,

mely hivatva van szórakoztató és tanulságos elbeszéléseivel és költeményeivel e lap közönségét még szívesebben összeköttetésbe hozni kedvelt lapjával.

Kedvezményes előfizetési áron küldjük t. előfizetőinknek az

Urambátyám

egyetlen magyar társadalmi élelappot, melyet t. előfizetőink 4 korona helyett 3 korona negyedévi előfizetési díjért kapnak és a

Budapesti Bazár

magas irodalmi színvonalu, dus tartalmu, legolesobb magyar modern divatlapot 1.50 K helyett 1.30 K negyedévi előfizetési díj mellett.

A «Magyarság» előfizetési árai:

Helyben:		Vidékre:	
Egy óra	1.—K.	Egy óra	1.20 K.
Negyedévre	3.— «	Negyedévre	3.60 «
Félévre	6.— «	Félévre	7.— «
Egész évre	12.— «	Egész évre	14.— «

Az *Urambátyámra* és a *Budapesti Bazárra* előfizetni a *Magyarság* postautalványán is lehet.

Mutatványszámot megismerés céljából kívánatra készséggel küldünk.

Kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek a lap elkésve érkezik vagy rendetlenül kézbesítettik, bennünket értesíteni sziveskedjenek, hogy megfelelően intézkedhessünk.

Tisztelettel

a «Magyarság» kiadóhivatala.

VIDÉK ÉS KÖZIGAZGATÁS.

— **Grabler sikkasztása.** Győr vármegye közigazgatási bizottsága *Laszberg* Rudolf gróf főispán elnöklete alatt tegnap tartott rendkívüli ülésén tette meg a formai intézkedéseket *Grabler* Jenő sikkasztásának megtérítése ügyében. *Grabler* tudvalevőleg hatvanezer korona elsikkasztását ismerte be, az árvaházi számadásoknak visszamenőleg még folyó vizsgálata eddig 19,983 korona 75 fillér elsikkasztását állapította meg.

Németh Miklós főjegyző adta elő az ügyet. *Grabler* Jenő teljes kártérítéssel tartozna, de vagyontalansága miatt e kötelezettségnek meg nem felelhet, előtérbe lép tehát az ellenőrzésre hivatottak felelősségének kérdése. E felelősség megállapítandó: *Szotzfriedt* Ignác elhalt pénztáros, *Juhász* Imre elhalt ellenőr és pénztáros, *Kajdacsy* Béla volt főszámvevő, *Nagy* Sándor elhalt alszámvevő, *Hatala* Sándor volt alszámvevő, *Bély* János t. főügyész, *Haják* Antal árvaszéki elnök, gróf *Laszberg* Rudolf volt alispán, *Lippay* Géza volt alispán és *Goda* Béla alispánra nézve. E névsort jelölte meg gróf *Laszberg* Rudolf főispán a közigazgatási bizottsághoz intézett megkeresésében; az előadó ehhez még hozzáfűzte *Giczy* József és *Szeidler* Antal volt pénztári tisztek vagyoni felelősségének kérdését. Az elhalt tisztviselők ellen indított vizsgálatról azok jogutódait értesítik. A vizsgálat célja, hogy kétségteljesen megállapítsák, hogy miképp feleltek meg ellenőrzési kötelezéseknek.

Goda Béla alispán bemutatta a belügyminiszterium rendeletét, mely részletesen előírja a további vizsgálat módját. A vizsgálat során a sikkasztott összeggel érdekelt feleket is ki fogják hallgatni. Végül arra hívja fel az alispánt, hogy a további vizsgálatban olyanok vegyenek részt, akik a pénztárkezelésben alkalmazva nem voltak. — Gróf *Laszberg* Rudolf főispán felvilágosításul előadta, hogy még *Gyapay* Dénes alispánja alatt készült a gyám-pénztári kezelési szabályzat az összes győri pénzügyi és könyvvizetési szakértők bevonásával tartott tanácskozásokon. Az akkor behozott fizetési lapokon gondoskodtak arról, hogy visszaélés ne történhessen, ha történt, az mulasztásból lehetett. A vizsgálat megállapította, hogy *Grabler* üzemelt 1891-ben kezdte meg, de még 1903-ban is sikkasztott. Végül elhatározta a bizottság, hogy miután több tagja érdekelt az ügyben, a belügyminiszteriumtól egy külön bizottság delegálását kéri.

NAPIHIREK.

Budapest, november 20

— (Időjárás.) A nyugati és keleti maximum közé észak felől mély depresszió ékelődött, a földközi depresszió pedig gyöngébb lett. Európában az idő jobbára borult, jelentékeny esők voltak Ausztriában, Olaszországban és a Balkánon. A hőmérséklet változása lényegtelen.

Hazánkban aránylag magas hőmérséklet mellett tulnyomóan boros és északon, meg nyugaton esős idő uralkodik. Az Alföldön és Erdélyben eső elvéve fordult elő. Budapesten és Fiumében zivatar volt.

Jóslat:

Lényegtelen hőváltozással tulnyomóan boros, vagy ködös idő várható, helyenkint csapadékkal.

Hőmérséklet: d. u. 2 órákor + 11 C. fok.

— (A király) mint Bécsből jelentik, udvari vonaton Penzing állomáson Bécsbe érkezik Eisenerzből. A király a pályaudvarról Schönbrunnba hajtat.

— (Udvari hir.) Berlinből táviratozzák, hogy az oldenburgi nagyherceg influenzában megbetegedett.

— (Erzsébet királyné nevenapja.) Turóc-Szent-Mártonban tegnap a boldogult Erzsébet királyné nevenapján a római katolikus templomban ünnepies gyásztisztviszetelet tartottak, amelyen nagyszámu közönség és a tanuló ifjuság is résztvett. Az állami tanintézetek ünnepélyén *Wilkene* Fülöp tanár és *Riszner* József igazgató tartottak alkalmi beszédeket.

— (Lónyayné grófné.) Bécsből jelentik: A Lónyayné grófné állapotáról terjesztett rossz hírek teljesen alaptalanok. A grófné elég jól van és műtétről egyáltalában szó sincs, amit már az is bizonyít, hogy gróf *Lónyay* Elemér néhány nap előtt magyarországi hirtokára utazott, ahonnan csak két nap mulva tér vissza. A grófné néhány nap mulva elhagyhatja az ágyát és december közepén egészségének teljes helyreállítása végett Szán-Remóba vagy Kap-Martinba fog utazni.

— (A király karácsonya.) Bécsből jelentik tudósítónk telefonon, hogy a király az idén már nem utazik Gödöllőre s alaptalan az a hir, hogy ott töltené a karácsonyt. Ő felsége, mint minden évben, ugy most is Wallseebe, Mária Valéria főhercegnő családja körébe megy karácsonyra.

— (Még egyszer a citrónos víz.) Az Olay—Polónyi-féle humoros citrónviz-affér révén felelevenítünk egy régi anekdotát, amelyet ha Olay Lajos ősmert volna, talán nem is provokáltatta volna Polónyit. Az eset a hetvenes évek végéről való, amikor Bosznia okkupációja után meghívták Bécsbe a bosnyák világ elítjét. Hatalmas lakomát rendezett a bécsi udvar a bég és mufti urak tiszteletére, hogy lássák is, milyen nagy ur az ő új uralkodójuk, vagy amint ők rácosan nevezték «az új cár.» Vert színarany edényekben szolgálták fel a dus lakomát, melynek végén mindenki elébe odatettek egy csésze citrónos szájbilitő vizet. A sok fénytől, csillogástól elbódult muzulmánok elragadtatva kapták fel a citrónos vizet és az új cár egészségére fenékig kiüritették. A tábornokok, a főhercegek és a többi méltóságok ajkán talán már némi humoros mosoly játszódtott, amikor a végleteleg tapintatos felséges ur felállt, körülnézett, ajkához emelte a citrónos vizet és — megitta. A főhercegek, tábornokok és egyéb udvari méltóságok utána. Így mentette meg ő felsége egy csésze citrónos víz árán a bosnyák vendégei becsületét.

— (Kádár sikkasztása.) Az ügyészség börtönében ül immár *Kádár* Kálmán, a belügyminiszterium sikkasztó segédhivatali igazgatója, akit tegnap este vittek oda a főkapitányságról. A megnyerő külsejű, urias kinézésű embert egészen megtörte a hosszadalmas kihallgatás s fogoly volta. Kiderült, hogy *Kádár* Kálmán öngyilkossá akart lenni, hogy a bün terhétől szabaduljon. *Kádár* hivatalában, az íróasztal fiókjában ugyanis a rendőrség egy *Kádár* által irt levelet talált, melyből kétséget kizárólag kiderült, hogy öngyilkossá akart lenni. A levél, mely nincsen senkihez címezve, így szól:

Mikor e sorokat olvassák, már itélkeztem magam felett, mert nem marad más hátra, mint ezt a becselen életet elvetni magamtól. Sikkasztottam nagy összegeket, száznegyezer koronán felül. Azt hittem, hogy a löversenyen okvetlen lehet nyerni nagy fe-dezettel.

1903. nov. 17.

Kádár K

A november 17-iki dátum azt bizonyítja, hogy *Kádár* a legutolsó pillanatig küzködött a gondolat-lal, öngyilkos legyen-e vagy följelentse magát? De győzött benne az élet vágya. Az ügyészségnél *Perémy* József soros vizsgálóbíró foglalkozik ügyével. Ma délelőtt is kihallgatta őt a vizsgálóbíró. *Kádár* azt vallotta, hogy az egész elsikkasztott pénzt a löversenyen játszotta el s megnevezte a bookmakereket is, akiknél fogadott. Felmerült azonban a gyanu, hogy *Kádár* nem játszotta el az egész elsikkasztott pénzt a löversenyen, hanem annak tekintélyes részét eltette, hogy legyen miből élnie, ha majd a börtönből kikerül. A rendőrség most ebben az irányban folytatja a vizsgálatot.

— (A köd.) Ma éjjel hatalmas köd ereszkedett a fővárosra, amely sötétségben tartotta a város utcáit még a délelőtti folyamán is. A köd főleg a Dunán jelentkezett, amelyet annyira elrejtett, hogy a hajóközlekedést reggel be kellett szüntetni. Közel kilenc óra felé indulhattak meg csak a hajók, de ekkor is folytonos esengetés meg sipjelek adása mellett. A levegő csak a déli órákban kezdett némileg tisztulni.

— (Kornis Oszkár gróf.) *Párisból* táviratozzák, hogy gróf *Kornis* Oszkár, aki örületében több emberen revolverlövésekkel sebeket ejtett s azután főbe lötte magát, — más családi intézkedés híján az osztrák-magyar nagykövetség költségén temették el. A nagykövetség egy hivatalnoka lepecsételte a gróf lakását. A Kornis gróf által megsebesített áldozatok közül *Olive* bányászakadémikus sérülése gyógyul, azonban *Lejand* ház mesterné és *Stevenin* szobaleány állapota még mindig igen komoly. Mindkettő a Cochin-kórbázisban fekszik s eddig még nem sikerült a golyókat kivenni a testükből.

— (Munkások szerencsétlensége.) Az Erzsébet királyné-ut végén, a Niedermann Gyula dr. elmebeteg-szanatóriumának építkezésénél nagy szerencsétlenség történt ma délután. A szerencsétlenségnek négy munkás lett az áldozata, a kikkel leszakadt az egyik épülő pavillon első emeleti boltozata a mélységbe. A katasztrófa déli tizenkét óraker történt. A boltozat beomlását az okozta, hogy a befödetlen épület boltozatait, amelyeket betonnal erősítettek össze, az éjszakai eső átázta. Az első emeleti boltozatra *Dongó János, Kókény Balázs és Ugodi István* napszámok hordták az alapozó homokot. A munkára *Spitz Ernő* 22 éves építész ügyelt fel. Mind a négyen a traverzeket összekapcsoló boltozat fölött állottak, amikor egyszerre megmozdult alattok a talaj s a vasgerendák között, a falomladdal együtt a mélységbe zuhantak. A romok betemették a szerencsétlen embereket, akik mozdulatlanul terültek el az épület földszintjén. Nyomban értesítették a mentőket, a mentők kiszabadították a romok alól a lezuhant embereket, akik közül mind a négyen veszedelmes, kettő közülük feltétlenül halálos sérülést szenvedett. A sebesültek közül *Spitz Ernő* építészek jobb combcsontja eltört és agrázkódást szenvedett, *Dongó János* napszámoknak koponyája zúzódott össze s a csontszilánkok szétroncsolták az agyvelőt. *Kókény Balázs* munkásnak jobb lába és karja törött el, míg *Ugodi István* hatvankét éves napszámoknak a feje zúzódott össze életveszélyesen. Az eszméletlen sebesülteket, *Spitz Ernő* kívül, akit lakására vittek, a mentők a II. számú sebészeti klinikára szállították.

— (A bileki katasztrófa.) A «M—g» értesülése szerint *Grünzweig* ezredes és vádlott tisztársai ügyében a jövő hó vége felé tartja meg a haditörvényszék a végtárgyalást. A haditörvényszék, amelyet tudvalevőleg a vádlottak rangja szerint állítanak össze, ez esetben a hadbíró mellett egy vezérőrnagyból, két ezredesből, két kapitányból és két alacsonyabb rangú tisztből fog állani. Az ítéletet nem hozzák azonnal nyilvánosságra, hanem mielőtt közzétennék és jogerőre emelkednék, a katonai büntető törvény érvényben levő rendelkezése szerint előbb még egy komplikált utat kell megtenni. Minthogy tudniillik ezredesről van szó, az ítélet megerősítésének joga, nem úgy, mint más tisztéknél a hadtestparancsnokot, hanem kizárólagosan a legfelsőbb katonai törvényszék illeti meg. A hadbíróskágtól hozott ítélet tehát először is a katonai főtörvényszékhez kerül, amely azt tárgyalás alá veszi és azután saját javaslataival együtt a legfelsőbb katonai törvényszék elé terjeszti. Ez a hozzá beküldött akták alapján felülvizsgálja az ítéletet, vajjon megfelel-e a törvényeknek; mielőtt azonban határozatát kihirdetné, az aktákat a császár elé terjeszti az esetleges megkegyelmezésre vonatkozó javaslatával együtt. Csak a császári döntés leérkezése után történik meg az ítélet kihirdetése az első folyamodású törvényszék előtt.

— (Dr. Váradi Antal beteg.) Dr. Váradi Antal, a Színművészeti Akadémia érdemes igazgatója, mint részvétellel értesülünk beteg fekszik Kerepesi-ut I. számú lakásán. A napokban erősen meghűlt s orvánt kapott. Rettenetes fájdalmai vannak, de orvosainak véleménye szerint már túl van a veszedelmen s nemsokára felkelhet ágyából. Hosszabb ideig azonban a szobát lesz kénytelen őrizni.

— (Gyászrovat.) Gróf *Csáky* Adorjánt tegnap temették el nagy részvét mellett Debrecenben. A temetésen a gyöngélkedő gróf *Csáky* Albin főrendibázi elnök helyett felesége volt jelen; ott volt a *Csáky* és *Nemes* grófi családok számos tagja, azonkívül *Puky* Gyula főispán, *Kovács* József polgármester. *Wieber* ezredes és még számosan. Az elhunyt gróft csak ideiglenesen temették el a debreceni katolikus temetőben. Holttetését a tavasszal átviszik a *Csáky* grófok szepesmegyei sírboltjába.

— (Kossuth Lajos arcképe Komáromban.) Komárom vármegye közönsége megbizta *Kacz* Endre fiatal festőművészt *Kossuth Lajos* arcképének megfestésével. Komárom város pedig legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy *Daranyi* Ignácnak, a város díszpolgárának arcképét megfesteti a tehetséges művészszel.

— (Montignoso grófnő Wight-szigetén.) Londonból táviratozzák: Montignoso grófnő tegnapelőtt odaérkezett. A legnagyobb inkognitóban a Grosvenor szállóban bérelt lakást. Tegnap Wight-szigetre utazott, ahol mrs. Bacon várta. Montignoso grófnő a telet gyermekével együtt Wight-szigetén tölti.

— (Halál íléthírdetés közben.) Drezdából táviratozzák, hogy Chemnitzben egy esküdtárszék tárgyaláson az elnök Mayer igazságügyi tanácsost szelűtés érte, amikor az ítéletet kihirdette. A törvényszék elnökét holtan vitték ki a teremből s helyette egy bíró folytatta az ítélet felolvasását.

— (Kintasított lengyel festőművész.) Még a nyáron történt, hogy *Krizanovszky* lengyel festőművészt, mint kellemetlen idegent kintasították Pozenből. *Krizanovszky*nak már másnap el kellett volna hagynia Pozent, azért gróf *Goluchowski*hoz fordult közbenjárásért. Így megengedték neki, hogy ügyeit lebonyolítsa és megrendelt festményeit befejezhesse. Tegnap lejárt a határidő és *Krizanovszky*nak el kellett hagynia Pozent. A lengyel festőművésznek azonban megengedték, hogy fedezet nélkül, egyedül utazhassék el Galiciába.

— (Orth János unokaöccse szerzetes.) Grácból táviratozza tudósítónk, hogy gróf *Merán* János, fia gróf *Merán* Albrechtnek s unokaöccse az egykori János főhercegnek, belépett a Benedek-rend Seckai kolostorába noviciusnak. Az ifju *Merán* gróf a gimnáziumi és jogi tanulmányok befejezése után az insbrucker egyetemen a teológiát hallgatta, 1902-ben pappá szentelték től s most atyjának engedelmével lépett a Benedek-rendbe.

— (Végzetes baleset.) Geyer Henrik tüzérfőhadnagy, a komáromi uti társaság egyik kedvelt tagja, tegnap a fő-utcán lovagolt s a lova valamitől megijedve, a kövezetre vetette. A főhadnagy oly szerencsétlenül bukott le, hogy a lába a kengyelben maradt s a ló Geyer gyomrát úgy összetiporta, hogy életveszélyes sebeket szenvedett. A súlyosan sebesültet Bécsbe szállították, hol műtétnek vetik alá. A szerencsétlenül járt főhadnagy iránt általános a részvétel.

— (Véres diákzavargás.) Grácban az éjszaka véres verekedés volt a német nemzeti diákok és a *Carolina* nevű katolikus diákegyesület tagjai között. A német nemzeti tanulók, akik nagy többségben voltak, földre teperték a *Carolina* tagjait, botokkal véresre verték és megrugdalták. A verekedésnek a rendőrség vetett véget. A diákok valamennyien a rendőrségre kerültek késő éjjel. Ott is folyt tovább a verekedés és egy német nemzeti diák a kihallgatáskor arcul ütött egy másik tanulót. A verekedők a törvényszék előtt fognak felelni a véres zavargásért.

— (A fé tékeny szerelmes boszúja.) Borzalmas tragédia történt tegnap Párisban. Az orfeumok csilagát, *Paquerette* kisasszonyt, aki most a *Parisiana* mulatóhelyen van szerződötve, egy *Maxiky* nevű társa, aki halálosan szerelmes volt a szép *Paquerette*-be, folyvást üldözte féltékenységgel. *Maxiky* egy törrel kiszúrta *Paquerette* mind a két szemét, aztán önként jelentkezett a rendőrségen. A szép *Paquerette*-t kórházba vitték. Az orvosok nem bíznak felgyógyulásában.

— (Egy állítólagos merénylet.) A napokban a milánói és a svájci rendőrség lázasan kutatótt egy titkos feljelentés alapján egy anarchista szövetkezet ellen, amelynek társai állítólag összeesküvést szöttek a svájci köztársasági elnöke ellen. Az esetet mi is megemlítettük. Azóta a milánói rendőrség kiderítette, hogy a merénylethírből semmi sem igaz. Most Rómából táviratozzák, hogy a *Dovere* című lap jó forrásból szerzett értesülések alapján közli, hogy a szövetségtanács elnöke ellen állítólag tervezett merénylet nem volt egyéb misztifikációnál.

— (Idegen birtok ismét magyar kézen.) Gróf *Szópáry* Pál és neje minap vásárolták meg *Thün*-gen Ernő bajor báró kis-unyomi (Vasmegeye) birtokát, aki azt felesége, *Zichy* Antónia révén kapta hozományul. A birtokért 640.000 koronát fizettek.

— (A kormányos tragédiája.) Mint *Győr*ből jeleltik, megrendítő szerencsétlenség történt Göyün a Dunagőzhajózási társaság egy uszályhajóján. A «Kereskedés» nevű vontató gőzös tegnap három uszálylyal indult Gönyűről Bécs felé. Közvetlenül az elindulás után az utolsó csatolt uszály hirtelen meglódult s vontató kötele ezáltal meglazulva, az előtte haladó uszály kormánylapátjába akadt. A hirtelen mozdulat a kormánykerekeket oly sebes forgásnak indította, hogy az uszály kormányosa, *Bach* János azt megtartani nem bírván, kénytelen volt elereszteni. Ekkor az történt, hogy a *Bach* ruhája beakadt a sebesen forgó kerékbe, mely a tulsó oldalra röpítette s oly szerencsétlenül, hogy feje a kerék fogai közé került, melyek felismerhetetlenül összezoncsolták. A szerencsétlen sorsu ember özvegvet és hat kis árva gyermeket hagyott hátra.

— (Az osztálysorsjáték.) A XIII. sorsjáték mai kezdőhúzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

2000 koronát nyert 22299 13784.
1000 koronát nyert 86077 104392 54881.
500 koronát nyertek 98415 50591 61032 13350 67811.
300 koronát nyertek 48611 104050 15261 93982 7840 82799 89058 59458 77494 86090 91705 29831 19880.

100 koronát nyertek: 20310 22606 108830 61833 18252 5112 88278 86040 104419 13037 57294 99590 67843 92604 33844 42951 70866 8894 55896 165798 16146 58661 61340 19174 483 24559 85675 83056 97872 61700 92647 60129 85906 105035 26169 36121 5091 98952 82896 14693 70441 12871.

A többi kihuzott számok 40 koronát nyertek.

— (Női gyászruhák.) Gyász esetek alkalmával ajánljuk Horváth és Halász női gyászruhakészítő vállalatát Budapest, IV., Váci-utca 26., Zsibárus-utca sarok, hol gyászruhák 4 óra alatt készülnek. Vidéki megrendelésnél sürgönyileg beküldendő a mellbőség és alhossza.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **A Ferenczy-kiállítás megnyitása.** Diszes vernissage-közönség gyűlt egybe tegnap délután a Nemzeti Szalon termében *Ferenczy* Károly kollektív kiállításának megnyitására. Dr. *Berzeviczy* Albert vallás- és közoktatásügyi minisztert *Lippich* Elek tanácsos, *Ernst* Lajos igazgató s *Ferenczy* Károly, a kiállító művész fogadták. A miniszter ünnepélyesen megnyitottak jelentette ki a kiállítást és elsőben is *Ernst* igazgatónak gratulált, hogy ennek a kiállításnak rendezésével a Nemzeti Szalonnak ismét fényes dicsőséget szerzett, majd a művész személyes vezetése mellett a képek megtekintésére indult. A kiállítás mátol kezdve naponként reggel nyolc órától este nyolc óráig lesz nyitva s egy koronáért tekinthető meg.

* **Fedák Sári fellépései.** Fedák Sári a «Királyszínház» művésznője az *Aranyvirág* holnapi, vasárnapi mindkét előadásán résztvesz. Délután is, este is ő énekl, játszza és táncolja a nápolyi leány szerepét. Hasonlóan mindkét előadásán résztvesz a bemutató előadás egész együttese is.

* **«Flirt nagysám».** A Vígyszínház «A csodagyermek» előadásainak sorozata alatt több darabra készült. Ezek közül a «Flirt nagysám» következik első sorban, a próbákra szánt időt mátol kezdve kizárólag erre a vigjátékra fordítják. A darab szerzői: Gavault és Berr.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A műfogak odisszejája.** *Almássy* Lola színésznő, aki most az aradi színház tagja, két évvel ezelőtt bekopogtatott *Wellner* Gyula fogtechnikusnak műtermébe és kérte, készítsen neki 600 koronáért megfelelő számú műfogakat. *Wellner* készséggel eleget tett a megrendelésnek, pár nap múlva elkészültek a fogak, rövid ideig emelték is a színésznőnek bájait, azonban *Almássy* Lola csakhamar ismét megjelent *Wellner*-nél és tudtára adta, hogy a fogak éppen nem felelnek meg rendelésüknek. *Wellner*,

Törvényesen védett

„Bob-csemege”

a legkellemebb hashajtó. Orvosok rendelik.

Kapható a gyógyszerárakban.

Főraktárak: Lux Mihály, Múzeum-körút 7., Dr. Egger Leó, Váci-körút 17., Török József, Király-utca és Andrassy-ut, Kartschmaroff A., Népszínházszal szemben, Fodor J. Sas-drogueria, Kerepesi-ut, Gara és Roih, József-körút 74., Fodor Márton, VII., Király-utca 41. és Váci-körút 10., Molnár és Moser, Koronaherceg-ut., Neruda Nándor, Kossuth Lajos-utca, Szécsi Lajos, Andrassy-ut 78., Reiner és Társa, Buda, II., Fő-utca 12.

aki kissé boszus volt amiatt, mert a színész a fogaknak árával még mindig adós volt, biztatta Almásy Lolát, hogy csak hagyja nála a műfogakat, délig megreparálja. Délben aztán, mikor a színész a fogait követelte, Weller nem éppen udvarias hangon kijelentette, hogy ő nagysága addig nem kapja meg a fogakat, amíg nem fizet. A színész kétségbeesett, mert nem volt nála pénz, a fogakra pedig égetően szüksége volt, minthogy azok nélkül az esti előadás nem léphetett fel. Kért, könyörgött, a fogtechnikus azonban hajthatatlan maradt. Végre is, hogy szorult helyzetén segítsen, lerántotta magáról az ékszereit s azokkal váltotta meg a fogakat. Weller örömmel kapott az ékszerek után s csak azt jegyezte meg, hogyha huszonnégy órán belül nem kap pénzt, az ékszerek a zálogházba kerülnek. Másnap délelőtt a technikust fölkereste a színész anyja, visszakövetelte az ékszereket, Weller erről hallani sem akart és a matronát kiutasította lakásából. Ekkor az ékszerek csakugyan a zálogházba kerültek s mikor végre Almásy Lola az ékszereket ki akarta váltani; már akkor a zálogcédulák sem voltak meg. A színész *sikkasztás* miatt jelentette föl a fogtechnikust és az ügyet ma tárgyalta a budapesti büntető törvényszék. Almásy Lola nem jelent meg személyesen, hanem Aradról levelet írt, amelyben kijelenti, hogy a részletekre már nem emlékszik világosan, nem kívánja az eljárást folytatását, nincs semmi követelése Weller ellen és annak vallomását valóban fogadja el. Dr. Böhm Alajos királyi ügyész ennek dacára kívánja az eljárást folytatását. Weller Gyula, tekintettel arra, hogy védelmére kényes természetű dolgokat is kénytelen elmondani, zárt tárgyalást kért, amit a bíróság el is rendelt. Itélete nem került a sor, mert a törvényszék szükségesnek látja a színész kihallgatását, ezért Almásy Lolát a legközelebbi főtárgyalásra pénzbüntetés terhe alatt idézik meg.

— A Vészi—Fényes sajtópör. A *székesfejérvári* törvényszék három napon keresztül tárgyalta azt a sajtópört, melyet Vészi József, a B. U. E. elnöke indított Fényes László hírlapíró ellen, ki a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bankról írván, megtámadta a budapesti sajtót is. A bíróság ma délelőtt hirdette ki az ítéletet. Az ítélet felmenti a vádlottat, mert az inkriminált cikkek nem Vészi József ellen, hanem az *összsajtó* ellen fordulnak, ettől pedig a főmagánvádló a vád emelésére felhatalmazást fel nem mutatott. Az indokolás kiemeli, hogy Vészi nem hallgatta el az ipar- és kereskedelmi bank dolgait, sőt ismételt komoly bírálatot gyakorolt rajtuk, de a vádlott elítélésétől el kellett tekinteni, mert ő maga is többször kijelentette, hogy ő nem Vészit támadta és cikkei valóban nem Vészit sértik, hanem az *összsajtó* magatartásával foglalkoznak.

— A központi vásárcsarnok rejtelméből. A tárgyalás délutáni folytatásán a tanúk vallomásából kiderült, hogy *Schubertnek* elég oka volt *Hembach* Gyula ellen az elkeseredésre. A tárgyalás folyamán a főfelügyelő terhére mindazonok a vádakon kívül, amelyeket Schubert ellene felhozott, még egyéb szabálytalanságok és visszaélések is kiderültek. Ezek, valamint a Hembach ellen folyamatba tett fegyelmi ügyek beszüntető határozatai, amelyeket a panaszosokkal soha sem közöltek s így a fegyelmi beszüntető határozatok ellen való jogorvoslatát a panaszosok elől elzárták, arra indították dr. *Geszti* Andor kir. ügyészt, hogy megokolt beszéd kíséretében — melyben beigazoltak vette a Hembach főfelügyelő elleni vádat — vádat ejtsen a vádlott ellen. A bíróság a vádelejtés folytán *Schubert János* ellen a további eljárást megszüntette.

NYILTTÉR. *)

Téli fürdőkúra a Szt. Lukácsfürdőben. Természetes forró-meleg kénforrások. Iszapfürdők, iszaporogatók, mindennemű thermális fürdők, hidrotherapia, massage. Olcsó és gondos ellátás. Csúsz, köszvény, ideg-, bőrbajok és a téli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küld ingyen a Szt. Lukácsfürdő Igazgatósága Bpest-Budán.

Dadogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyít SOLT LAJOS tanfolyama. Budapest V., Báthory-utca 20. szám. Főlvétel 12—1-ig.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

KÖZGAZDASÁG.

A Komáromvármegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányja *Darányi* Ignác bucsulevelére feliratban válaszol, melyben neki, mint az egyesület diszelnökének köszönetet mond azért a támogatásért, amiben a volt miniszter részéről bőségesen részesült. *Tallán* Béla földmívelésügyi minisztert bizalomteljesen üdvözlí az egyesület és felajánlja támogatását azon fontos közgazdasági munkálatok körül, melyek kormányzata alatt tovább fejlesztetni és kezdeményeztetni fognak. Az egyesület kebelében megalakul a *gazdaszövetség*, mely főleg a *szövetkezetek fejlesztését* tűzi ki feladatául vármegyeszerte, emellett a *gazdaközönségnek értékesítési és beszerzési ügyeiben* díjtalanul működik közre, őket hazai gyártmányu gazdasági gépekkel ellátja és elejét veszi azoknak az üzemeknek, amelyek egyes vidékeken elharapódtak.

Tejgazdasági értekezlet. Az országos tejgazdasági felügyelőség Temesvárott *hetven délvideki szövetkezet*, a délvideki földmívelők, a Temes és a Torontálmegyei Gazdasági Egyesületek kiküldötteinek részvételével *Serbán* János országos tejgazdasági felügyelő elnöke alatt nagy értekezletet tartott. Az értekezleten több mint százötven gazda vett részt, kik értesülvén, hogy *Tallán* Béla földmívelési miniszter anyagilag is hajlandó támogatni a vajtermelő központhoz csatlakozott tejszövetkezeteket, ezért köszönetüket táviratilag fejezték ki és üdvözölték a földmívelési kormány élén. Ugyancsak köszönetet mondtak *Darányi* volt miniszternek az eddigi támogatásáért.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsdé.

Buza elkelt 28.000 mm. változatlan áron.

Készárúzet.

Buza:

Tiszavidéki: 1000 mm. 81 k. 8.15 korona, 200 mm. 80 k. 8.125 korona, 3800 mm. 80 k. 8.10 korona, 200 mm. 80 k. 8.10 korona, 150 mm. 80 k. 8.00 korona, 200 mm. 80 k. 8.10 korona, 300 mm. 79.5 k. 8.10 korona, 100 mm. 79.5 k. 8.05 korona, 100 mm. 79.5 k. 8.05 korona, 200 mm. 79 k. 8.075 korona, 300 mm. 79 k. 7.90 korona, 100 mm. 78 k. 7.80 korona, 100 mm. 78 k. 7.75 korona.

Fejérmegyei: 100 mm. 79 k. 7.95 korona, 100 mm. 78 k. 7.85 korona.

Pestmegyevidéki: 300 mm. 79 k. 7.90 korona, 100 mm. 78 k. 7.85 korona, 3460 mm. 76.5 k. 7.65 korona.

Adai: 1900 mm. 76.5 k. 7.75 korona.

Bácskai: 100 mm. 78 k. 7.85 korona, 600 mm. 77.5 k. 7.85 korona.

Budai: 400 mm. 77 k. 7.725 korona.

Bács-Almási: 2170 mm. 76 k. 7.725 korona.

Pádei: 730 mm. 77.7 k. 7.625 korona.

Rozs: 1000 mm. 6.475 korona, 500 mm. 6.475 korona, 100 mm. 6.475 korona, 500 mm. 6.45 korona, 750 mm. 6.45 korona, 200 mm. 6.45 korona, 300 mm. 6.45 korona, 100 mm. 6.45 korona, 100 mm. 6.45 korona, 500 mm. 6.425 korona, 400 mm. 6.425 korona, 300 mm. 6.40 korona, 200 mm. 6.40 korona.

Arpa: 200 mm. 5.75 korona, 3000 mm. 5.40 korona.

Érték-tőzsdé.

Az üzlet az egész napon át igen szűk keretekben mozgott. Az irányzat mindazonáltal szilárd maradt. Lényegesebb áringadozások nem fordultak elő. A sorsjegypiacon az 1860-as Allam és a Magyar nyeménysorsjegyek emelkedtek.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	672.—	672.—	672.—	—
Magyar hitel	741.—	741.—	741.—	—
Leszámitolóbank	460.50	460.50	460.50	—
Jelzálogbank részv.	517.—	517.—	517.—	—
Rimamurányi	467.—	467.—	467.—	—
Allamvasut	666.50	666.50	666.50	—
Városi villamos	325.—	325.—	325.—	—
Budapesti Közut	612.50	612.50	612.50	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitelrészvény	672.50	—	—	—
Magyar hitelrészv.	741.50	—	—	—
Leszámitolóbank	460.50	—	—	—
Jelzálogbank részv.	517.—	—	—	—
Rimamurányi	467.—	—	—	—
Allamvasut	666.50	—	—	—
Városi villamos	325.—	—	—	—
Budapesti Közut	612.—	—	—	—

REGÉNY-CSARNOK.

A halál torkában.

Utí rajz.

Írta: Linden Vince.

I.

San-Franciskóban szálltam az *Etrex* nevű angol teherhajó fedélzetére, mint hajómérnök. A hajó Sidneybe indult teljes rakományal és utba ejtette a Fidsi- és a Samoa-szigeteket. Ezekben a szigetcsoportokban tudvalevőleg még igen sok ismeretlen szigetcseke van, mert az arra járó hajóskapitányok nem igen szeretik a szigeteket, veszedelmes emberevő lakosságuk miatt, megközelíteni. Az *Etrex*nek vagy két hétig kitűnő utja volt; egy éjszakán azonban erős vihar támadt, amely hajnalra még erősebb lett. Két napig tartott a rettenetes idő s a második napon, dél felé, a villám belesújtott a hajó derekába és olyan rést vágott rajta, hogy azonnal elsüllyedt.

Egy pillanat alatt felfogtam a helyzetet és láttam, hogy a hajó elveszett. Nem tanakodtam tehát sokat, hanem gondolkodás nélkül a tengerbe vettem magam. A hajó egypár pillanat alatt elsüllyedt.

Körülbelül egy óráig uszhattam arrafelé, ahonnan a sűrű ködön és a záporoként hulló eső vizsálain keresztül valami lapos körvonalak derengtek felém. Egyszerre aztán földet ért a lábam, de a parttól lehettem még vagy két mértföldnyire. A vihar közben elállott; a hullámverés is megszűnt, mintha a tenger csak éppen az *Etrex*et kívánta volna áldozatul, hogy haragja elcsendesüljön.

Nagy fáradsággal és küzdelemmel haladtam előre a vízben, amíg végre teljesen kimerülve, szinte megmeredve kimászhattam a partra, ahol a hajónak négy emberét és Barker kapitányt találtam meg ugyanolyan állapotban, mint amilyenben én voltam. A többiek mind a tengerbe veszték.

II.

Valamennyien úgy ki voltunk merülve, hogy nem volt jártányi erőnk sem, meg nem is igen tudtuk, hogy hol vagyunk, hát nem sokat tanakodtunk, hanem ott, ahol voltunk, végigdőlünk a földön és csakhamar ájulásszerű mély álomba estünk. Hogy meddig aludhattunk, azt nem tudom, mikor azonban valami nagy rángatásra és kiáltásra magunkhoz tértünk, fényes nappal volt.

Megriadva dörzsölgettük szemünket, mert egypár pillanatig egyikünk sem tudta tájékozni magát, hogy mi történt vele. Végre nagynehezen magunkhoz tértünk és megértettük a helyzetet. Körülöttünk egy nagy csomó feketebőrű ember és asszony állott hangos kiáltózással. Az emberek teljesen ruhátlanok voltak, tehát első pillanatra megállapítottuk, hogy benszüllött vadak s a művelődésnek legalsóbb fokán állanak. Ettől a feltevéstől azonban volt okunk megijedni, mert akkor csak egy emberevő törzsszel lehet dolgunk. Miután azonban a feketék nem mutattak ellenséges szándékot, lassankint megnyugodtunk és jelbeszédbe keveredtünk velük. Mindenekelőtt értésükre adtuk, hogy éhesek vagyunk. Ahogy ezt megértették, egypár asszony azonnal elszaladt és gyümölcsöt, sült húst, meg vizet hoztak számunkra. Jóízűen hozzáláttunk a falatozáshoz és egészen megnyugodtunk benne, hogy a Samoa-szigetek valamelyik jóindulatu bennszüllött törzsének emberei közé jutottunk.

Örömmük azonban csak másnap reggelig tartott, mert csak akkor ismerkedhettünk meg tulajdonképeni vendéglátó gazdáinkkal. Mi ugyanis csak a törzs asszonyaival és a védelmükre hagyott idősebb férfakkal érintkeztünk az első napon és fel is tűnt nekünk mindjárt, hogy a férfiak között csupa öreg embert látunk, de nem sokat magyaráztunk a dolgot, hanem úgy vettük, ahogyan van.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

Szájpadlás nélküli amerikai műfogak Főlegessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Egy óra alatt tökéletesen lehet vele beszélni és rágni. 10 évi jótállás **Barna J.** egyedüli specialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében. **BUDAPEST, VII. kerület, Kerepesi-ut 26. szám.**

SZINHÁZAK.

Szombat, 1903 november hó 21-én.

M. kir. Operaház.
Carmen.

Szamosi Elza k. a. vendég felléptével.
Opera 4 felv. Zenéjét szerző: Bizet. Kezdeté 7 órakor.

Nemzeti színház.
Az üzlet—üzlet.

Kezdeté fél 8 órakor.

Népszínház.
A vándorlegény.

Nagy operette 3 felvonásban. Irták: West és Schnitzer
Kezdeté 7 órakor.

Vígyszínház.
A csodagyermek.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Gavault és Charvay. Kezdeté fél 8 órakor.

Király színház.
Aranyvirág.

Operett 3 felvonásban. Irták: Martos Ferenc, zenéjét szerző: Huszka Jenő. Kezdeté fél 8 órakor.

Uránia.
Az éjfél nap országa.

Norvégia természeti csodái.) Száz színesen vetített és 22 mozgófényképpel. Irták: Ráth István. Kezdeté fél 8 órakor.

FOLIES CAPRICE

VI., Révay-utca 18. szám.

Igazgatóság: Leitner és Keleti.

Ma nagy újdonság!

9 1/2 órakor! 9 1/2 órakor!

Hivatásos szerelem.

Bohózat, írta Szatir, rendező: Steinhardt G.

11 órakor! Végül!

A jövődő Palesztina.

Parodisztikus bohózat Caprice-től, rendező Rott S.

Uj magánjelenetek, különösen kiemelendő Neumann Mina, Németország legjobb előadó-szubrettje.

A romek télikertben reggeli 5 óráig **Munczy Lajos** zenekara hangversenyez.

Nappali pénztár: délelőtt 9—1-ig, délután: 3—6-ig.

Schoffola Ernő A ruggantgyártás maghonosítója
Budapest, VI., Andrássy-ut 2
Legjobb minőségű gummitömlők kerti fecskendezésre
Árjegyzék ingyen.

Balaton csarnok V. Vadász- és Hajnal-u. sarok.
Saját épületében **kávéház és szálloda**

ma megnyitott ujonnan átalakítva. Naponta kitűnő cigányzene. Szálloda-szobák 3 korona. Ker. utasoknak 20% engedmény. Tisztelettel

157 **Veszprémi Steiner Sándor.**

173 Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül.

Küldje be címét E. 956. jellege alatt a következő címre. Annoncen-Abtheilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstr.

Brázay-féle sósorszesz.

Használati utasítás minden üveghez mellékelve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindenütt.

LEGSZEBB.....LEGJOBB.....LEGOCSÓBB.

PAP PAP PAP

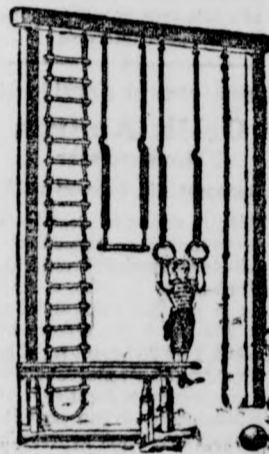
ÍOSSZEHAJTHATÓ VASÁGY 3KIVEHETŐ MATRAGGAL 10Frt. ÍACÉLSÓDRONY ÁGYBETÉT 5Frt.

GICHNER JÁNOS

paplan, matrac és kárpitósáru gyáros, szőnye, függöny, vasbutor stb. nagy raktára. 150

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 20. sz.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző áruk kicseréltetnek, vagy a pénz visszaadatik.

Saját készítményű és amerikai tornaeszközök, tennisz, hálók, lábörölők, kókuszszőnyegek, valódi orosz sarcipók, pokrócok, zsákok, ponnyvak és fehérnemű-erítő-kötélek megbízható forrás

Seffer Antal

sporteszközök- és kötélgyártó ipartelepe
Budapest, IV., Károly-utca
boltszám 12.
(Központi városház épülete.)

Alapított: 1878.

TELEFON 15-56.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

Csuz, köszvény

ellen hatásban felmulhatatlan a Zoltán-féle csuz-kenőcs. mert ezer és ezer esetben bebizonyult már, hogy még oly tetegnek súlyos baját is meggyógyította, kik 10—15 éven át hiába használtak szereket és gyógyfürdőket. 208

Üvegje 2 korona.

Zoltán Béla

gyógyszerárában.
Ü. os. és kir. fenségo József főherceg udv. szállítója.

Budapest, V/64. Szabadság-tér.

HATSCHEK ARTHUR

Budapest, IV. kerület, Muzeum-körut 21. sz.

lászerezeti és fényképezőgépek és kellékek szaküzlete.

Különlegességekben duz választék jutányos árak mellett.

E lap olvasói 10% árkedvezményben részesülnek.

Elegáns női ruhákat

készíték saját műhelyemben, mérték szerint 15.— és 18.— frtért. A 18 forintos ruhák 2 frt 50 kros divatkelemből készülnek. Elegáns **cibellu-kosztüm**, reformálj és palató, az ősi és teli divat mintaképe, galérok és grellókkal díszítve 15.— frt és feljebb. **Silkos őszl palatók fekete vagy színesben 5.50, 6.50 frt és feljebb. Bivatos aljak reformszabásban** handókkal vagy applikációval díszítve 4.50, 5.50, 6.50, 7.50 és feljebb. Vidéki megrendeléseket lelkiismeretesen eszközölök, meg nem felelőt kicserélek. Mértékemegadás: felső- és alsóbőség, nyakbőség, ujjja hossza, alhossz elegendő vagy egy jólálló derék beküldése. Kívánatra mintákat küldök. Több ruina biztos megrendelésénél szabásmintákat és divatlapokkal vidékre is küldöm. (157)

BRUCK ZSIGMOND

CSENGERY-UTCA 35. Andrássy-ut 61., sarok.

I. Angol férfi- és gyermekruha-áruház.

Olcso, szolid árak! Pontos kiszolgálás!

Saját készítményű férfi- és gyermekruha áruháza.

Magyar gyártmány!

ASZÓDI S. * és TÁRSA

férfiszabó-mester.

VIII., Kerepesi-ut 41. (Adria-szálló épület.)

Nagy választék angol és francia divatkelemben.

Mérték szerinti megrendeléseket az általánosan elismert 14 frt árakban a legujabb divatkelemből készíttetnek. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 162

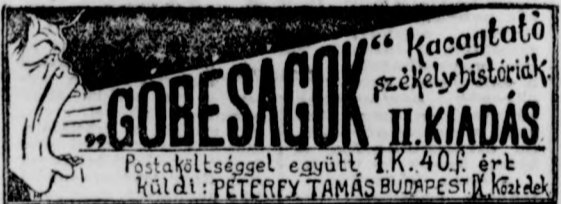
Törlesztéses készpénz-kölcsön.

Aki földbirtokára törlesztéses készpénzkölcsönt akar felvenni, forduljon egész bizalommal a

Földhitel közvetítő vállalat-hoz

Budapest, VIII., Rákóczi-utca 2. sz.

100 korona után felvévenként tőketörlesztés-kamattal együtt jelenleg: 65 évre 2-25 kor., 50 évre 2-41 kor., 40 évre 2-30 kor., 30 évre 3-23 kor., 20 évre 3-95 kor. Beküldendő: Kataszteri birtokví és teleklönyvi kivonat. Előleg nem kívántatik. Adós tartozását barmikor visszafizetheti. Az intézet nem mondhat fel. Convertálások bérmentesek. Prospektus és levélbeli felvilágosítás ingyen. Vidéki képviselők felvétetnek.

Magy. kir. államvasutak.

45.806/903. sz. F/IV.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérneműk, botok, napernyők és esernyők stb. az alábbi felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett elfognak adatni.

Fiume állomáson 1903 november 23-án d. e. 9 órakor. Budapest keleti p. u. állomáson 1903 november 27-én d. e. 9 órakor.

Kis-Celi állomáson 1903 november 30-án d. e. 9 órakor. Budapest, 1903 november hóban.

(Utánnyomás nem díjazatik.) Az igazgatóság.

A „HARISNYAKIRÁLY”

budapesti üzlete kizárólag Teréz-körut 2. szám a. Elismert legjobb harisnyák.

Feltétlen szabott és olcsó árak. Feltétlen szabott és olcsó árak

Elismert kiváló jóminőségű

Honi ipar! Sajátkészítményű férfiruha-áruház Honi ipar!

férfiszabó LUKÁCS GYULA férfiszabó

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. sz. alatt.

Dus választék fiu- és gyermekruhákban.

Nagy választék divatszövetmellényekben. Mértékszerinti megrendelésekre csakis kiváló jóminőségű honi és angol szöveteket tartok raktáron. Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

Minden szó 3 fill. Vastagabb betűből 5 fill. APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb hirdetés ára: 30 fillér.

A Magyarországon minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Az apróhirdetésekre beérkezett kérdésközpontokhoz ingyen felvilágosítást adunk, ha a tudakozó a szükséges válaszbélyegyet beküldi. Ha valaki körülményesebb értesítést kíván, a szükséges válaszbélyegen felül még 40 fillér küldendő.

Művészies munka!
KLEIN ADOLF
férfi-szabó üzletében
Budapest, VI., Dessewffy-u. 23.
„Munkácsi”-hoz.

Készít mérték szerint öltönyt vagy felöltőt 15 fittól fejlebb gyapjuszövet maradékból. Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek. Kívánatra mintákat küldök. Akadémiai szabászat szerint. Több évi tapasztalatomat Neuländer Testvérek és Welner és Grünbaum cs. és kir. udv. szabóknál szereztem.

Piliscsabán,
alkalmas villatelek 828⁰ fill.
jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3020

Törlesztéses készpénz-kölcsönt

földbirtokokra, valamint budapesti bérházak, háztartások, telkek stb. tővábbá környékbeli ingatlanok II. és III. ik tételére 4-7%-os kamattal mellett; személyhitelt kezes és kezes nélkül minden hitelképes egyéneknek havi vagy negyedévi törlesztésre gyorsan és pontosan eszközöl a Központi Hitelforgalmi Intézet VII., Akácfa-utca 10. Levélbeli felvilágosításra válaszbélyeg küldendő.

Licht Mór

uri- és női cipész-mester
Budapest, Váci-körút 55.

Ajánlja dusan berendezett raktárát saját készítményű uri-, női- és gyermek-cipőkből a legolcsóbb árban. Mértékszerinti megrendelések jutányos árban és pontosan eszközöltenek.

Egy villa
szabad kézből eladó Rákosszent-Mihály, Lajos-u. 398.

Bloch S.

okl. tan- és gyakorló könyvelő, Erzsébet-körút 58, képez felnőtteket a magas m. kir. miniszterium engedélye alapján az egyszerű és kettős könyvvitelben, kereskedelmi levelezés, szép és helyesírásban, valamint a magyar és német nyelvben. Hölgyeknek külön oktatás. Vidékiek levélbeli sajtóíratják el a könyvvitelt.

1 forint

heti részletre elegáns férfiruha mérték szerint olcsó áron kaphatók. Weisz Jakab József-körút 31/a.

Csinosnó butorozott

szoba két urnak azonnal kiadó. VIII., Agteleki-utca 2-ik szám, II. em. ajtó 10.

Függönyök

felrakását, diványokat, futeleket, matracokat, ablakpárnákat olcsón elkészítek háznál. Unsavszky Nándor, Práter-utca 68.

Domonkos Lajos

uri és női cipész-mester
Budapest, Teréz-körút 32.
Ajánlja dusan berendezett raktárát saját készítményű uri-, női- és gyermek-cipőkből a legolcsóbb árban. Mértékszerinti megrendelések jutányos árban és pontosan eszközöltenek.

Jelszó: pártoljuk a hazai ipart!

Orlik András

cipész-mester
Budapest, VII., Csömöri-ut 22.
Ajánlja dusan felszerelt saját műhelyében készült uri-, női- és gyermekcipő raktárát. Férfi-cipők 3, 3-50, 4, 4-50 és 5 frt. Női-cipők 3, 3-50, 4, 4-50 és 5 frt. Gyermek-cipők 1 frt 20 kr-tól feljebb. Mértékszerinti megrendelések a legújabb divat szerint a legolcsóbb árban számítatnak. Javítások gyorsan s fontosn eszközöltenek.

Gyermek és női ruha
készítését olcsón elvállalom Logódy-u. 104. ajtó 5. Buda.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

SZELLO R.

saját készítményű uri-, női- és gyermek cipő-raktára
Budapest, Csömöri-ut 12. sz.
(Keleti pályaudvarral szemben.)
Mértékszerinti megrendelések pontosan készítenek. Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltenek. Javítások elfogadtatnak.

DREZSMANN KAROLY

BUDAPEST
borotva homorú-köszörűde villanyerővel. — Különleges-üzlet borbély- és fodrászati-cikkekben. — Nagy raktár angol és svéd borotvákban. — Iroda és forgalmi helyiség: VII., Rottenbiller-utca 6/a. (Munkás-u. sarok).

Butort

és kártyos munkákat részletfizetésre is ad Löwy Lipót VI., Lázár-utca 18.

Hét éves

füntől, télikabát 4 frtért eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2046

Alapos oktatást

a francia-, angol-, olasz-magyar- és német-nyelvben (nyelvtan, társalgás, levelezés, stb.) ad egy urnó, ki az illető országokban tartózkodott. Kitérő referenciák. VII., Erzsébet-körút 58. sz., II. emelet 13. ajtó.

Cigányzenekar

kerestetik Moszkva legfényesebb szállodájába. — 8-12 tagból álló budapesti vagy vidéki elsőrendű zenekar küldje be ajánlatát a fizetési igények pontos megjelölésével „Moszkvában szerencse” címen a kiadóhivatalba. (Nagy jövedelemre van kilátás.)

Gazdasszonyi

állást keres éltebb nő papi házhoz, esetleg intézet-bez, éves bizonyítványokkal rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban.

Volt kereskedő.

34 éves nős keres állandó bizalmifallást. Cím a kiadóhivatalban. 3017

Figyelem! Cégünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vendégnek, ki 12 forintot meghaladó rendelmenyt tesz, a saját arcképe vagy bármely tetszés szerinti kis fénykép után egy életnagyságu fényképet teljesen ingyen készít hű kivitelben, 60 cm. magasságban, csapán a díszes keretért (passe-partout), amelyben az életnagyságu fénykép foglalatik, az önköltségünket, 1 frt 50 krt számítunk.

Az ipar csodája! 12 forint 1 darab összecsiszolt vaságy acél-sodrony-betéttel, 3-résű matracnal és terítővel.

12 forint 50 krajcár egy darab selyempaplan fodrossal és zsebbel, minden színben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú.

Megrendelhető csakis **GIGNER TESTVÉREK BUDAPEST,** Szuzom-körút 27.
Eplán- és matracgyár, szőnyeg- és vasbutoraktár.
Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk.

500 forintot fizetnek annak, k Bartilla fog vizének használata mellett — tvege 35 kr. — valaha ismét fogfájást kap vagy szája húzlik. (Csomagolásért külön 10 krajcár.)
BARTILLA WINKLER ED.
Wien, 19/1., Sommergasse 1. Főraktár Budapest: Török J. Király-u. 12., Andrassy-ut 29., Dr. Egger Váci-körút 17. Kapható minden gyógyszerárban. Csakis Bartilla fogviz kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmazatik.

Budapest legnagyobb szörme bevásárlási forrása. Óriási raktár divatos Szuknsz Sztóla gallérokban. Viszont eladónak ritka alkalom.
TSUK MIKSÁNAL, ANDRÁSSY-UT 31. SZ. KIRÁLY-UTCA 38. SZ.

Kettős elektromágneses kereszt gyógyít és feloldit kezesség mellett.

E készülek gyógyít és segít lej-, lül- és foglajásnál; a migrén, neuralgia, vértelülés, sápkór, szédülés, a hülzég, nagyothallás, a szívverés, szivgörcsök, asztmatikus rohamok, gyomor görcsök a egyéni görcsök, az étvágytalanság, a hideg kezek és lábak, a csusz, kőszvény, a tachias bajjalban; a fészében a a velezáró hátfájásoknál; a különösen idegbántalmaknál a a velők járó álmatlanság bajjalban; a rendetlen vérkeringés bajjalban s még sok más oly bajban, a melynek a normalis orvosi kezelés szerint a a vilamos áram a gyógyító szoro.

E készüleknek tagadhatatlan előnye az, hogy nemcsak időröl-időre, de állandóan jó-tékony villamos áramot a aradotzat szét a testben s míg egyfelől szinte bármilyen sikerrel gyógyít, másfelől a legháladósabb övöszér az emberi szervezet megrohanó betegségek ellen. Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy husz-éves betegségeket teljesen meggyógyított. Az iródam-ban levő elismerések és bizonyítványok, amelyek a világ minden részéből hálálisan emlékeznok meg a lálalmányomról, mindenkör mindenki által megtekint-hető.

Akit legkésőbbben 45 nap alatt nem gyógyít meg készü-lemem, az visszakapja a pénzét. Ahol már minden hasz-talan volt, kérem, tessék a készülekemet megpróbálni.

Nagy készülek ára 6 korona.
Oly betegségek ellen való, melyek 15 évnél nem hosszabbak.

Kis készülek ára 4 korona.
Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőknél való.

Központi eladási és szétküldési hely a bel-és külföld részére:
MÜLLER ALBERT
Budapest, V., Kálmán-u. 18 H. Vadász-u. sarok.

SZŐLŐLUGAST
ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Ezra azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kezesó természetű), mert nagyobb részt, ha meg is is, természet nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugsanak alkalmas fajokat ültettek azok bőven ellátják házuakat az egész szőlőérés idején a legkifináltabb muskatály és más édes szőlőkkel. — A szőlő hazánkban mindenütt megtettem s nincs oly ház, melynek fala mellé a legolcsókélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekőbb díszre, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyőbre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem. — A fajok ismertetésére vonatkozó számos fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.
Cím: Ermelleki első szőlőoltványtelep N.-Kágya, u. p.-Székelyhid.

Ellismerő nyilatkozat az „Erzsébet” állami nőiskolától.
Dus választékban izléses képi munkák kaphatók CZAMBA RÓBERT Budapest, IV., Párisi-utca 5. (volt Zsib-árus-utca). — Egyedüli kézimunka üzlet, mely művészi irányra sujt fektet. — Vidékre árjegyzék bérmentve.
Congress Függönyszövetek sima és ajours óriási választékban, minták ingyen és bérmentve.

BUTOROK a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók ugy készpénzért, mint részletfizetésre **EHRENTREU** és **FUCHS** testvéreknél Budapest, VI., Teréz-körút 8. (Andrassy-ut közelében). Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nyomatott a «Stephanem» kőirógőgőpén Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28